

Αφιέρωμα

Για τον Αριστείδη Λ. Κουδουνάρη και εκείνο το «Βιογραφικό Λεξικό Κυπρίων»

του Νίκου Ορφανίδη

Ελάχιστα για τον Αριστείδη Λ. Κουδουνάρη, τον σπουδαιότερο ιστοριοδίφη και γιατί όχι ιστορικό, που γνωρίσαμε, με εκείνη την επίμονη αναζήτηση και συγκέντρωση πληροφοριών για πρόσωπα, για ανθρώπους και καιρούς λησμονημένους, διασώζοντας, με τον τρόπο αυτό, ένα ολόκληρο κόσμο που έφυγε πια, που χάθηκε, κι όμως μας ακολουθεί υπογείως.

«Βιογραφικό Λεξικό Κυπρίων 1800-1920» τιτλοφορείται το έργο του, ένα έργο ογκώδες και συνεχώς ανανεούμενο, με συμπερίληψη εσχάτως και όλων των επιφανών Τουρκοκυπρίων, που δεν τους ξέραμε ούτε τους υποψιαζόμαστε οι νεότεροι.

Ένας ολόκληρος κόσμος διέρχεται τις σελίδες του έργου του, στη δίτομη πια έβδομη του έκδοση, ένα έργο απίστευτης αναζήτησης και σπουδής και μελέτης και επιμέλειας. Μιας επιμέλειας προσωπικής, επίπονης, για μια ολόκληρη ζωή.

Κατευοδώνω, λοιπόν, τον Αριστείδη Λ. Κουδουνάρη, που έφυγε ξαφνικά. Έτσι αιφνιδίως και αναπάντεχα αδειάζει ο τόπος, σκέφτομαι.

«Κι όμως κερδίζει κανείς το θάνατό του, το δικό του θάνατο, που δεν ανήκει σε κανέναν άλλο και τούτο το παιχνίδι είναι η ζωή.»
έλεγε ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης.

Σκέφτομαι όλο εκείνο τον πληθυσμό, που διέρχεται τις σελίδες του έργου, ένα πληθυσμό κεκοιμημένο προ πολλού και όμως σφύζοντα, όλες εκείνες τις λεπτομέρειες που διασώζει ο Αριστείδης Λ. Κουδουνάρης, τις υπόγειες σχέσεις των προσώπων, τις οικογενειακές τους συναντήσεις, ένα κόσμο επιφανή που σφράγισε εν πολλοίς τον ιστορικό μας βίο, πολιτικό, κοινωνικό, πνευματικό, αλλά και τους άλλους που αναφέρει και διασώζει στις 1020 τόσες σελίδες του στο έργο του.

Και σκέφτομαι πως μέσα από τις σελίδες του διήλθε και ο εσχάτως κοιμηθείς πατέρας μου Γιάννης Ορφανίδης, ένας τεχνίτης εκ Κυθρέας, που δεν ήταν κανένας μεγαλοαστός πολιτευτής ούτε οικονομικός παράγων ούτε άρχων της πό-

λεως, αξιώθηκε, όμως, να αφήσει τις μνήμες του αλλά και την ιστορία της γενιάς του και εξόκως της Κυθρέας.

Τα γράφω αυτά, γιατί ο Αριστείδης Λ. Κουδουνάρης ενέκυψε εντίμως στον κόσμο της Κύπρου, αδιακρίτως, με δικαιοσύνη και καλοσύνη, και ευγένεια ψυχής, θα έλεγα, ως ένας άρχων ιστορικός του τόπου μας. Μαζί του σκέφτομαι πως αποσύρεται και εκλείπει αυτή η ευγένεια και η διακριτικότητα και σοβαρότητα μιας ολόκληρης γενιάς.

Αυτά τα ελάχιστα, ως ένα ταπεινό μνημόσυνο σε ένα άνθρωπο που πέρασε αξιοπρεπώς από δίπλα μας, καταλείποντάς μας το σπουδαίο και ανεπανάληπτο έργο του. Και τη σφραγίδα του, θα έλεγα. Τη μοναδικότητα και στιβαρότητα της ιστορικής μελέτης και του τεράστιου αρχειακού υλικού που συγκέντρωσε, αντικείμενο μελέτης για τους νεότερους.

* * *

Αριστείδης Λ. Κουδουνάρης

της Ανθής Πέτσα-Σαββίδου

Τελευταίες μέρες του 2018 και σε σύντομο χρονικό διάστημα από την πανηγυρική παρουσίαση της Ζ΄ Έκδοσης του δίτομου έργου του **Βιογραφικών Λεξικών Κυπρίων 1800-1920**, Ζ΄ επηυξημένη έκδοσις, Λευκωσία 2018, μας έφυγε ο Αριστείδης Λ. Κουδουνάρης, ένας από τους γνωστότερους Κύπριους ιστοριοδίφες και μια από τις λαμπρότερες επιστημονικές προσωπικότητες της Κυπριακής κοινωνίας.

Αξιοπρεπής, «αριστοκρατικός» στους τρόπους και στην εμφάνιση, φύση γενναιόδωρη και πνεύμα ελεύθερο, είχε το χάρισμα, να αφουγκράζεται τους κραδασμούς των ανθρώπων, να συναισθάνεται μαζί τους και να εστιάζει κατευθείαν στην ψυχή τους. Προικισμένος με μια απίστευτα δυνατή μνήμη ήταν μια ανθρωπινή κιβωτός γνώσεων για την Κύπρο και τους ανθρώπους της.

Ο Αριστείδης Λ. Κουδουνάρης έκαμε το μεράκι του βίωμα και επιστημονική αλήθεια για να φωτίζει τους νεότερους και φιλοδοξούσε, όπως αναφέρει στον πρόλογο της πρώτης έκδοσης του μνημειώδους Λεξικού του, το έργο του «*να αντικατοπτρίζει κατά τρόπον πιστόν τους εις χαλεπούς καιρούς αγώνας ατόμων, τα οποία συνέβαλαν αποφασιστικώς εις την επιβίωσιν και προκοπήν του ελληνισμού της Κύπρου.*»

Γεννημένος στη Λεμεσό αλλά κάτοικος Λευκωσίας, όπου έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του και συνέγραψε το πλούσιο συγγραφικό έργο του. Με σπουδές στην Αγγλία (Εμπορολογία και Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο του Bradford, Φιλοσοφία και Οικονομολογία στο Trinity College of Dublin) από την ηλικία των 20 χρόνων άρχισε να ασχολείται με την ιστορική έρευνα των τελευ-